

5. International "Integration" Centre for Professional Partnerships. (n.d.). (Accessed 28 Aug. 2020). Available at: <https://lpnu.ua/en/integration> [in English].
6. Kirchner, M. (2015). Supporting student veteran transition to college and academic success. *Adult Learning*, 26(3), pp.116–123. DOI: 10.1177/1045159515583813. [in English].
7. Clinic Community Health Centre. (2013). The Trauma Toolkit Second Edition. A resource for service organizations and providers to deliver services that are trauma-informed. Available at: https://trauma-informed.ca/wpcontent/uploads/2013/10/Trauma-informed_Toolkit.pdf [in English].
8. Lviv Polytechnic National University. (Accessed 28 Aug. 2020). Available at: <https://lpnu.ua/news/2018/vykladachi-sociologyuniversytetu-rozrobyly-propozyciyi-shchodovdoskonalennya-proektu> [in English].
9. Military Support Office. (n.d.). (Accessed 20 Mar. 2020). Available at: <https://umextended.ca/military-support/> [in English].
10. Osborne, N. (2014). Veteran Ally: Practical Strategies for Closing the Military-Civilian Gap on Campus. *Innovative Higher Education*, 39(3), pp. 247–260. [in English].
11. Otto, W. (2020, March 03). Personal interview. [in English].
12. Summerlot, J., Green, S., Parker, D., Ackerman, R., & Diramio, D. (2009). Student veterans' organizations. *New Directions for Student Services*, 126, pp.71–79. [in English].
13. University of Manitoba. (n.d.). (Accessed 28 Aug. 2020). Available at: <http://umanitoba.ca/student-supports> [in English].

Стаття надійшла до редакції 14.06.2022

УДК 378.37.01/.09

DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2022.265888>

Чжао Жуйсюе, аспірантка кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

ЕСТЕТИЧНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: ФІЛОСОФСЬКО-ПЕДАГОГІЧНІ АСПЕКТИ

У статті розглянуто філософсько-педагогічні підходи до визначення епістемологічної та аксіологічної методологій формування естетичної компетентності майбутніх педагогів. Аргументовано необхідність розвитку здатності здобувача педагогічної освіти до осмислення сутності естетичного як емоційно-почуттєвих знань про цінності людського співбуття, і до їх втілення у педагогічній діяльності. Розкрито значення становлення естетичної свідомості, естетичних цінностей та художньо-творчої діяльності для реалізації місії педагога у сучасному світі.

Ключові слова: естетична компетентність майбутніх педагогів; епістемологічний та аксіологічний підходи; категорії естетичної свідомості та естетичного відношення.

Лит. 14.

Zhao Ruixue, Postgraduate Student of the Musicology and Methodology of Musical Art Department, Ternopil Volodymyr Hnatyuk National Pedagogical University

AESTHETIC COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS: PHILOSOPHICAL AND PEDAGOGICAL ASPECTS

The article examines the problem of forming the aesthetic competence of future educators, which is determined by the active process of pedagogical education development, changes in its organizational model, and the search for new conceptual approaches to the formation of the personality of a future specialist. In the modern post-industrial society, traditional spiritual values are being destroyed, which blurs the orientations of an individual's life strategy, deprives them of the criteria of selectivity in evaluating information. Therefore, the educational sector faces an urgent need to train future teachers who will be able to understand and implement in their professional activities the mission of harmonizing the coexistence of society according to the laws of harmony and beauty.

The article analyses the philosophical and pedagogical aspects of the formation of aesthetic competence i.e., the ability of the future educator's personality to understand the essence of the aesthetic as a specific form of knowledge about the values of human coexistence, and provide the arguments for the importance of their implementation in pedagogical activity.

Axiological and epistemological approaches are defined as the methodological basis for the formation of aesthetic competence of future educators. The axiological approach outlines the orientation of the process of

professional training of the students of pedagogical education to the internalization of spiritual values developed during the cultural development of society. The epistemological approach interprets the aesthetic as an emotional-sensual, spiritual-valuable form of knowledge that develops aesthetic consciousness and the motivational sphere of the individual.

The article proves that the involvement of the future educator in artistic and creative activities is a necessary means of their professional development, since art is the highest manifestation of the aesthetic consciousness of humanity.

Keywords: *aesthetic competence of future educators; epistemological and axiological approaches; categories of aesthetic consciousness and aesthetic attitude; aesthetic worldview of an educator.*

Постановка проблеми. Актуальність проблеми дослідження формування естетичної компетентності майбутніх педагогів зумовлена активним процесом розвитку педагогічної освіти, змін її організаційної моделі, та пошуку нових концептуальних підходів до становлення особистості майбутнього фахівця, який, реалізуючи своє покликання, зможе надавати якісні професійні послуги у нинішній кризовій постмодерній епосі. Зокрема, це відображено в основних законодавчих актах про освіту, що прийняті останніми роками. Закон “Про вищу освіту” України від 01.07.2014 № 1556-VII у поточній редакції від 12.05.2022 р. визначає вищу освіту як “сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти” [11]. У цьому контексті естетична компетентність набуває ваги як важливий інструмент особистісної світоглядної характеристики педагога, здатного осмислювати, оцінювати і творити культурний простір.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Естетична компетентність педагога була у полі зору багатьох дослідників. Серед них І. Бех, В. Дряпіка, І. Зязюн, В. Кремень, Г. Костюк, О. Моляко, Н. Миропольська, Л. Масол, О. Олексюк, Г. Падалка О. Щолокова та інші. Зокрема, у наукових розвідках останніх років основна увага зосереджена на вивченні естетичної компетентності у: майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти (В. Рожнова, Л. Загородня, В. Аторіна); вчителя-філолога (Л. Глазунова); учителів образотворчого мистецтва (А. Карам); учителів гуманітарних спеціальностей (О. Галіцян, Т. Койчева Т. Осипова, Лян Цзе); учителів образотворчого мистецтва (Хуан Цзіншен); вчителя початкових класів (Ю. Шевченко, С. Дубяга); учителів мистецьких дисциплін (Лю Цзянь).

Естетична компетентність тісно пов’язана з естетичною культурою, діяльністю та вихованням, естетичними смаками і вподобаннями, вважає

І. Білан. Проте за результатами аналізу освітніх програм різних закладів вищої освіти України, науковець робить висновок, що у них на жаль, не відводиться достатньої уваги її формуванню [2].

В. Рожнова, досліджуючи проблеми розвитку естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, вказує на її інтегрованість, складність змісту та соціальну обумовленість, визначає її як “складник естетичної культури, здатність виявляти естетичне ставлення до світу в різних сферах діяльності людини, оцінювати предмети і явища, їх взаємодію, що формується під час опанування різних видів мистецтва та потребу діяти за законами простоти, гармонії й краси” [13, 34].

В. Рожнова розглядає п’ятикомпонентну структуру естетичної компетентності: мотиваційно-ціннісний (спрямованість на прояв та розвиток власної естетичної компетентності, ціннісного осмислення естетичних знань, умінь, навичок з метою застосування у професійній діяльності); особистісний (комплекс особистісно-професійних якостей і естетичних почуттів); когнітивний (сума естетичних, психолого-педагогічних та методичних знань), діяльнісний (цілісність психолого-педагогічних, фахово-методичних та спеціальних умінь); рефлексивний (здатності до рефлексії, самоаналізу, взаємо- і самооцінювання естетичної компетентності) компоненти [12, 75].

Як “складний інтегрований процес, спрямований на усвідомлення мотивів, потреб професійної діяльності, естетичного сприйняття та розуміння прекрасного, що передбачає володіння естетичними знаннями, вміннями, навичками, сформованість естетичних суджень, почуттів, цінностей, ідеалів, поведінки, певного творчого досвіду та дозволяє успішно здійснювати професійну діяльність у тій чи іншій галузі” розглядає формування естетичної компетентності особистості Л. Глазунова [3, 207].

Досліджуючи естетичну компетентність як складову професійної підготовки майбутнього вчителя початкових класів, Ю. Шевченко та С. Дубяга зазначають, що ядром естетичної компетентності є мистецтво. Науковці вважають, що естетична компетентність особистості передбачає насамперед “розвинену естетичну

чуттєвість (естетичне сприйняття, емоції, переживання, почуття і чуттєва частина естетичного смаку) та естетично розвинений розум, або інтелект (раціональна частина естетичного смаку, естетичний ідеал, естетичні потреби, погляди, переконання)” [14, 237].

Вивчаючи естетичну компетентність учителів мистецьких дисциплін (музичного, хореографічного, образотворчого, декоративно-прикладного мистецтва), Лю Цзянь розглядає її як інтегративний особистісно-професійний конструкт, цілісну систему теоретичних знань та практичних умінь учителя у галузі естетики, що визначає його здатність сприймати явища дійсності та культури крізь призму ключових естетичних категорій [8, 92].

Естетичну компетентність майбутніх учителів образотворчого мистецтва А. Карам трактує як “невід’ємну частину духовної й матеріальної культури особистості в контексті набутого нею досвіду через оволодіння засобами мистецтва, що сприяє формуванню естетичних знань, прагнень, естетичних цінностей та готовності до творчої естетичної діяльності” [5, 3]. Естетична компетентність представлена дослідником як інтегроване особистісне утворення майбутнього фахівця, що проявляється в його інтересах, потребах, ідеалах, почуттях, здатності сприймати, інтерпретувати, оцінювати й усвідомлювати прекрасне у повсякденному житті, мистецтві, природі, в умінні використовувати отриманий досвід у власній творчій професійній діяльності. А. Карам виділяє у структурі естетичної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва гностичний, емоційно-ціннісний та естетично-діяльнісний компоненти [5, 4].

Т. Койчева, О. Галіцан та Лян Цзе вивчаючи естетичну компетентність учителів гуманітарних спеціальностей, базують її на здатності вибудовувати професійно-педагогічну діяльність за естетичними законами, вказуючи на важливість розуміння категорій естетичного відношення: трагічного і комічного, прекрасного і потворного, піднесеного і низького. Естетична компетентність, на думку вчених, базується на динамічному комплексі спеціальних знань та умінь. Вони забезпечують здатність учителя виконувати професійні завдання, керуючись естетичними ідеалами, культуротвірними та гуманістичними цінностями. Реалізується цей комплекс через естетичний смак, естетичну свідомість та естетичну культуру [6, 117].

Формуванню у майбутніх педагогів художньо-естетичної компетентності засобами декоративно-ужиткового мистецтва присвячене дослідження науковців О. Марущак, Т. Зузяк та Н. Казьмірчук.

Вони вказують на багатовимірність і метаструктуру феномену художньо-естетичної компетентності, окреслюють її як “здатність створювати власні твори декоративно-ужиткового мистецтва, готовність сприймати здобутки світового та вітчизняного народного мистецтва, що ґрунтується на усвідомленні народної культури та творчості, художньому смаку, мистецьких знаннях та оцінних судженнях” [9, 105].

Якщо узагальнити основні положення досліджень науковців, то бачимо, що естетична компетентність осмислюється як здатність до ефективної професійної педагогічної діяльності відповідно до естетичних законів, що забезпечується особистісними та професійними характеристиками. Також більшість дослідників розглядають естетичну компетентність у контексті художньо-творчої діяльності.

Метою статті є розгляд філософсько-педагогічних аспектів формування естетичної компетентності – здатності особистості майбутнього педагога до осмислення сутності естетичного як емоційно-почуттєвих знань про цінності людського співбуття, їх втілення у педагогічній діяльності.

Виклад основного матеріалу. Постіндустріальне суспільство з високопродуктивного промисловістю, переходом від виробництва товарів до виробництва послуг, відкритим інформаційним простором з вільним доступом до “бази даних”, виникненням безкінечної кількості невизначеностей, і, як наслідок, відмовою від метанаритивів надає людині безмежну свободу вибору [7]. З одного боку, це створює великі можливості для реалізації творчого потенціалу індивідуальності майбутнього педагога, а з іншого, ускладнює можливості його аксіологічної орієнтації, розмиває орієнтири життєвої стратегії, позбавляє критеріїв вибірковості та оцінки інформації. Результативність майбутньої професійної діяльності здобувачів вищої педагогічної освіти постає у прямій залежності від знаходження відповідей на виклики кризи постмодерної епохи та зумовлює визначену систему питань щодо яких майбутній педагог повинен бути добре обізнаний – обсяг його компетенцій. Епоха постмодерної цифровізованої культури з домінуванням соціальних відносин на основі надання послуг, ставить майбутнього педагога перед вибором мети професійної діяльності: “Задля чого я буду працювати педагогом? Які послуги в галузі освіти я маю намір надавати? Як я бачу результат мого педагогічного впливу на вихованця?” Відповіді на ці запитання виявлять готовність і здатність здобувача освіти узгодити власні індивідуальні

потреби щодо матеріального забезпечення, самореалізації, статусу, соціальні запити на освіченість, предметну професійну компетентність та місію педагогічної діяльності, як реалізації аналогічного шляху духовного співбуття в Любові між педагогом і вихованцем, який завжди спрямований на створення спільноти та майбутнього.

Естетика як наука, що фокусується на дослідженнях законів краси пізнання, надає можливості осмислення життєвих ціннісно-смыслових орієнтирів і стає важливою концептуальною знаннєвою базою для майбутнього педагога. В. Мовчан зазначає, що “теоретична площина естетики покликана відкрити людині шлях до себе самої, тобто формувати потребу та здатність жити доцільною у собі красою світу, багатючими здобутками культури, осмислюючи і переживаючи їх як світ власного буття. На його думку, у вільному сприйнятті досконалості людина по-справжньому здійснює себе як вільна особистість та утверджується як творче начало світу” [10]. Отже, методологічна основа формування естетичної компетентності майбутніх педагогів лежить у площині аксіологічного змісту естетичного знання як форми емоційно-почуттєвого, духовно-ціннісного розуміння буття. Це знання формується та видозмінюється упродовж усієї історії людства, закріплюючись у системі естетичних категорій. Ціннісний зміст категорій естетики відображає досвід творення закономірного у відношеннях до світу конкретних історичних епох, народів, особистості, усього людства, він озброює особистість критеріями естетичних суджень про дійсність, здатністю формувати образ предмета, адекватного його ціннісній у собі життєвості [10].

Естетичне світовідношення завжди має аксіологічне спрямування. В. Мовчан визначає його як особливе емоційно-небайдуже, осмислююче, переживаюче відношення людини до виразних форм дійсності та переживання власного переживання [10]. У процесі естетичного відношення майбутній педагог індивідуалізує цілісне бачення світу з точки зору гармонії, краси, досконалості у безлічі власних відтінків реакцій, тим самим збагачуючи як всезагальний, так і духовний досвід своїх вихованців. Педагог, який керується естетичною цінністю у відносинах, завжди буде віднаходити засоби для створення гармонії стосунків у процесі своєї професійної діяльності і навпаки, якщо він буде налаштований на деструктивну позицію з міркувань власної вигоди, то результат завжди буде негативний.

“Явище руйнації цілісності та естетичної визначеності духовного досвіду небезпечно втратою людяності реагування на світ. Воно несе у собі руйнівні, деструктивні наслідки: дух реалізує себе як агресивний, антилюдяний” [10].

Естетичний світогляд дає можливість вчителю бачити головну ідею (ідеальний образ) педагогічної діяльності, – “зادля чого?” – переживати її внутрішню доцільність, як предмет безкорисливого милування. У цьому випадку педагог розуміє і визначає свою професію як покликання. На прикладі конкретної типової педагогічної ситуації “Учень запізнився на урок” розглянемо та проаналізуємо варіанти її вирішення при різних типах світобачення педагога. Перший варіант: вчитель–учневі “заходь, як добре що ти прийшов, бо ми переживали, що ти можеш пропустити багато цікавого і корисного”. Ця реакція є результатом бачення вчителем спільноти “учні–вчитель” як гармонійної (красивої та доцільної) цілісності, призначеної досліджувати та пізнавати світ. Ідея спільноти допускає мінливості форми, підпорядковуючи їх собі. Інша реакція: вчитель–учневі “Чому ти запізнився? Більше так не роби!” Реакція акцентує увагу на дотриманні правил, як зовнішньої форми, виявляє ставлення вчителя, у якому ця форма, правила, умови, домінують над ідеальним баченням спільноти. Подібним виявом прагматичного світобачення є байдужа реакція вчителя на запізнення дитини: “Заходь, сідай”. У першому випадку естетичне світовідношення вчителя відображає ідеальне бачення спільноти і дає можливість пережити це учням, знімає конфліктність ситуації через гармонізацію стосунків, тим самим також мотивуючи учнів до творення спільноти за законами краси та доречності, і водночас мотивує до дотримання правил як засобу гармонійного співбуття у спільноті. У другому та третьому прикладах варіантів – реакція вчителя демотивує, демонструє претензію, конфліктність, яка розв’язується примусовим способом до виконання правил.

У сучасній естетичній теорії виокремлюють найбільш загальну категорію “естетичне”, яка орієнтується на неутилітарне ціннісне становлення до світу “крізь призму вищих духовних цінностей, таких як гармонія, міра, досконалисть, краса” [1, 52]. На думку Л. Анучиної та О. Уманець “естетичне стає для людства засобом універсального єднання буття, універсальним чинником формування єдиної, атрибутивної для людства сфери цінностей та універсальним засобом соборного об’єднання людської спільноти на шляху духовного вдосконалення” [1, 53].

Гармонія як духовно-естетична цінність ще з часів Античності позиціонувалася як універсальний закон буття. Упродовж культурно-історичного розвитку філософсько-естетичної думки сутність цього поняття осмислювалася як духовний засіб творення цілісності індивіда, соціуму та Всесвіту. Гармонія також розглядається чинником розвитку мистецтва, інструментам створення цілісної картини світу, та основою здатності людини насолоджуватися красою [1, 54]. Окреслюють гармонійність взаємозв'язків між цілим і частинами естетичного явища категорії міри, досконалості та естетичного ідеалу.

Зміст метакатегорії “естетичне” розкривається та поглиблюється у поняттях, що виражають естетичне відношення до естетичного об'єкта та виявляють оцінне ставлення до нього: прекрасне, потворне, піднесене, низьке, трагічне, комічне.

Естетичне знання у співставленні з раціональним має значно багатший зміст, так як його емоційно-почуттєва природа гармонійно взаємодіє з інтелектуальною. Це дає повноту та виразність знання про пізнаване явище, та, зі свого боку, стає базою для духовного сходження особистості педагога. З цього приводу І. Язюн пише: “Основою людського життя є почуття. Їх розвиток і життєздатність підтримує інтелект і навпаки. В жодному разі не можна відмежовувати знання від почуттів, оскільки кожна людина по-своєму позитивно опочуттєвлює лише те сприймання інформації, яке наповнене певним смислом лише для неї. Вчителеві незалежно від предмета викладання слід насичувати педагогічну дію і її суб'єктів позитивними естетичними почуттями. Естетика і етика започатковують людську духовність. Завдяки їй процес освіти стає для кожної людини необхідним, бажаним і радісним” [4, 6].

Для майбутньої успішної професійної діяльності здобувачів педагогічної освіти постає необхідністю осмислити себе як суб'єкта естетичного пізнання, щоб зрозуміти та розвивати творчі можливості. Закономірності пізнання та ставлення людини до світу через призму естетичного ідеалу відображає естетична свідомість. “Естетична свідомість є наслідком єдності чуттєво-образних та понятійно-логічних форм досвіду” [10]. Специфіка естетичної свідомості визначається такими компонентами, як естетичне почуття, естетичні оцінки, смаки, ідеали, естетична теорія. Усі ці категорії відображають поєднання чуттєвого і логічного у різних співвідношеннях.

Основою естетичної свідомості є естетичні почуття, які можуть належати різним її носіям –

індивіду, спільноті, народу, нації, історичній епосі тощо. Завдяки осмисленню естетичних почуттів як власних, так і досвіду людства, педагог може у повноті осягнути сутність свого емоційного переживання, викликаного оцінним ставленням до чуттєвих образів дійсності, набути інструментарію для переживання насолоди від краси, гармонії, або ж дистанціюватися від дисгармонії та руйнівного, а також реалізувати власні емоційні образи-почуття у різних видах естетичної діяльності.

Естетична свідомість об'єктивується в естетичних судженнях. У них через естетичні смаки, оцінки, ідеали проявляється ціннісне ставлення особистості до себе, інших людей та навколишнього світу, відображається рівень її духовного досвіду. Власне естетичні судження педагога є тим комунікаційним засобом, який може будувати спільноту вихованців, педагогічного та батьківського колективу на засадах гармонії і любові, створити умови їх вільного творчого розвитку.

Досвід переживання та творення дійсності за ідеалом краси найбільшою мірою акумульований у мистецькій духовно-творчій діяльності, результати якої що відображають дійсність у цілісних, конкретно-чуттєвих, художньо-виразних формах згідно з ідеєю досконалості. Саме тому набуття майбутніми педагогами естетичної компетентності має базуватися на вивченні мистецтва як специфічної емоційно-почуттєвої форми суспільної свідомості, духовного досвіду, переданого засобами художньо-образної мови, та залучення їх до мистецької художньо-творчої діяльності. Це забезпечить розвиток їх творчої здатності переживати та формувати ідеальний образ реальності відповідно до законів краси, та транспонувати його у професійну педагогічну діяльність.

Висновки. У сучасному суспільстві відбувається руйнування традиційних духовних цінностей, що розмиває орієнтири життєвої стратегії особистості, позбавляє її критеріїв вибірковості в оцінці інформації. Тому перед освітньою галуззю постає гостра необхідність у підготовці майбутніх педагогів, які зможуть осмислювати і реалізовувати у професійній діяльності місію гармонізації співбуття соціуму за законами гармонії та краси, де естетична компетентність є здатністю особистості майбутнього педагога до осмислення сутності естетичного як емоційно-почуттєвих знань про цінності та до їх втілення у педагогічній діяльності. Методологічним підходом у формуванні естетичної компетентності здобувачів педагогічної освіти є трактування естетичного як

емоційно-почуттєвої, духовно-ціннісної форми знання, яке розвиває естетичну свідомість та мотиваційну сферу особистості. Залучення майбутнього педагога до мистецької художньо-творчої діяльності – необхідний засіб його професійного становлення, позаяк мистецтво є найвищим проявом естетичної свідомості людства.

ЛІТЕРАТУРА

1. Анучина Л. В., Бутова О. К., Уманець О. В., Шило О. В. Естетика: навч. посіб./заред Л. В. Анучиною та О. В. Уманець. Харків: Право, 2010. 232 с URL: <https://studfile.net/preview/5778343/> (дата звернення: 02.02.2022)

2. Білан І. В. Дефініції поняття “естетична компетентність” у психолого-педагогічній літературі. *Scientific Collection “InterConf”*, (59): with the Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference “Science and Practice: Implementation to Modern Society”. (June 4-5, 2021). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2021. P. 156–163.

3. Глазунова Л. О. Естетичне виховання студентської молоді. *Інноваційні підходи до виховання студентської молоді у вищих навчальних закладах*: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (м. Житомир, 22-23 травня 2014 р.). / за ред. О. А. Дубасенюк, В. А. Ковальчук. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2014. С. 203–209.

4. Зязюн І. Естетика і етика започатковують людську духовність... (вітальне слово). *Естетика і етика педагогічної дії*: зб. наук. пр. Випуск 1. Київ; Полтава: ПНПУ імені В. Г. Короленка, 2011. 196 с.

5. Карам А. М. Формування естетичної компетентності майбутніх учителів образотворчого мистецтва у позааудиторній роботі університету. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07. Київ, 2020. 226 с.

6. Койчева Т., Галіцан О., Лян Цзе. Критеріальний підхід до формування естетичної компетентності майбутніх учителів гуманітарних спеціальностей. *Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки*. Одеса, 2020. № 1 (68), лютий. С. 116–120. DOI: 10.33310/2518-7813-2020-68-1-116-121

7. Лиотар Жан-Франсуа. Состояние постмодерна. URL: <https://bookshake.net/b/sostoyanie-postmodernazhan-fransua-liotar> (дата звернення: 02.06.2022)

8. Лю Цзянь. Сутність і структура естетичної компетентності майбутніх учителів мистецьких дисциплін. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету ім. К. Д. Ушинського. Педагогічні науки*. 2018. № 1. С. 92–98.

9. Марущак О. Зузяк Т Казьмірчук Н. Дослідження технології формування у майбутніх педагогів художньо-естетичної компетентності засобами декоративно-ужиткового мистецтва. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(3\).2020.204151](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(3).2020.204151) (дата звернення: 02.02.2022)

10. Мовчан В. С. Естетика: навчальний посібник. URL: <https://textbook.com.ua/etika-ta-estetika/1473446665/> (дата звернення: 20.06.2022)

11. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. Дата оновлення: 12.05.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (дата звернення: 02.02.2022)

12. Рожнова В. М. Сутність та структура естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки*, 2019. Випуск 40. С. 71–76.

13. Рожнова В. М. Характеристика підходів до визначення змісту основних понять дослідження проблеми розвитку естетичної компетентності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти. *Вісник Глухівського національного педагогічного університету імені Олександра Довженка. Сер.: Педагогічні науки*, 2018. Випуск 2(1). С. 32–38.

14. Шевченко Ю., Дубяга С. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкових класів до формування естетичної компетентності учня. *Науковий Вісник Мелітопольського державного педагогічного університету. Серія: Педагогіка*. № 1 (12), 2014. С. 235–239.

REFERENCES

1. Anuchyna, L. V., Burova, O. K., Umanets, O. V. & Shylo, O. V. (2010). Estetyka: navch. posib. [Aesthetics: education. manual]. edited by L. Anuchyna and O. Umanets. Kharkiv, 232 p. Available at: <https://studfile.net/preview/5778343/> (Accessed 02 Feb. 2022). [in Ukrainian].

2. Bilan, I. V. (2021). Definitzii poniattia “estetychna kompetentnist” u psykholoho-pedahohichnii literaturi [Definitions of the concept of “aesthetic competence” in psychological and pedagogical literature]. Scientific Collection “InterConf”: with the Proceedings of the 10th International Scientific and Practical Conference “Science and Practice: Implementation to Modern Society”. (June 4-5). Manchester, Great Britain: Peal Press Ltd., 2021. pp. 156–163. [in Ukrainian].

3. Hlazunova, L. O. (2014). Estetychne vykhovannia studentskoi molodi. [Aesthetic education of student youth]. Innovative approaches to the education of student youth in higher educational institutions: Proceedings of the International Science and Practice Conf. Zhytomyr, pp. 203–209. [in Ukrainian].

4. Ziaziun, I. (2011). Estetyka i etyka zapochatkovuiut liudsku dukhovnist... (vitalne slovo). [Aesthetics and ethics initiate human spirituality... (welcome word)]. *Aesthetics and ethics of pedagogical action: collection of scientific papers*. No. 1. Kyiv; Poltava, 196 p. [in Ukrainian].
5. Karam, A.M. (2020). Formuvannia estetychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv obrazotvorchoho mystetstva u pozaaudytornii roboti universytetu [Formation of aesthetic competence of future teachers of fine arts in extracurricular work at the university]. *Candidate's thesis*. Kyiv, 226 p. [in Ukrainian].
6. Koicheva, T., Halitsan, O. & Lian Tsze (2020). Kryterialnyi pidkhid do formuvannia estetychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv humanitarnykh spetsialnosti [Criterion approach to the formation of aesthetic competence of future teachers of humanitarian specialties]. *Scientific Bulletin of V. O. Sukhomlynskyi MNU. Pedagogical sciences*. Odesa. No. 1 (68), February. pp. 116–120. DOI: 10.33310/2518-7813-2020-68-1-116-121 (Accessed 04 Feb. 2022). [in Ukrainian].
7. Lyotar Zhan-Fransua (2022). Sostoianye postmoderna [The condition of postmodern era]. URL: <https://bookshake.net/b/sostoyanie-postmoderna-zhan-fransua-liotar> (Accessed 06 Feb. 2022). [in Ukrainian].
8. Liu Tszian (2018). Sutnist i struktura estetychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv mystetskykh dystsyplin [The essence and structure of aesthetic competence of future teachers of art disciplines]. *Scientific Bulletin of the K. D. Ushynskyi South Ukrainian National Pedagogical University. Pedagogical sciences*. No. 1. pp. 92–98. [in Ukrainian].
9. Marushchak, O., Zuziak, T. & Kazmirchuk, N. (2022). Doslidzhennia tekhnolohii formuvannia u maibutnikh pedahohiv khudozhno-estetychnoi kompetentnosti zasobamy dekoratyvno-uzhytkovoho mystetstva [Study of the technology of formation of artistic and aesthetic competence of future teachers by means of decorative and applied art]. DOI: [https://doi.org/10.31499/2706-6258.1\(3\).2020.204151](https://doi.org/10.31499/2706-6258.1(3).2020.204151) (Accessed 02 Feb. 2022). [in Ukrainian].
10. Movchan, V. S. (2022). Estetyka: navchalnyi posibnyk [Aesthetics: a study guide]. Available at: <https://textbook.com.ua/etika-ta-estetika/1473446665/> (Accessed 20 Feb. 2022). [in Ukrainian].
11. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII. Data onovlennia: 12.05.2022. [On higher education: Law of Ukraine dated July 1, 2014 No. 1556-VII]. Date of update: 12.05.2022. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18#Text>. (Accessed 02 Feb. 2022). [in Ukrainian].
12. Rozhnova, V.M. (2019). Sutnist ta struktura estetychnoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [The essence and structure of aesthetic competence of future teachers of preschool education institutions]. *Bulletin of the Hlukhiv Oleksandr Dovzhenko National Pedagogical University. Ser.: Pedagogical Sciences*. No. 40. pp.71–76. [in Ukrainian].
13. Rozhnova, V.M. (2018). Kharakterystyka pidkhodiv do vyznachennia zmistu osnovnykh poniat doslidzhennia problemy rozvytku estetychnoi kompetentnosti maibutnikh vykhovateliv zakladiv doshkilnoi osvity [Characteristics of approaches to determining the content of the main concepts of the study of the problem of developing aesthetic competence of future teachers of preschool education institutions]. *Bulletin of the Hlukhiv Oleksandr Dovzhenko National Pedagogical University. Ser.: Pedagogical Sciences*. No. 2(1). pp.32–38. [in Ukrainian].
14. Shevchenko, Yu. & Dubiaha, S. (2014). Profesiina pidhotovka maibutnoho vchytelia pochatkovykh klasiv do formuvannia estetychnoi kompetentnosti uchnia [Professional training of the future primary school teacher for the formation of the student's aesthetic competence]. *Scientific Bulletin of the Melitopol State Pedagogical University. Series: Pedagogy*. No. 1 (12). pp. 235–239. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 14.06.2022



“В силу самої своєї природи наука і логічне мислення ніколи не здатні судити, що можливо, а що – ні. Їх єдине призначення – пояснювати те, що було зафіксовано досвідом і спостереженнями”.

Рудольф Штайнер
австрійський вчений, філософ

